

Tillæg til »Vore Kirkegaarde« XIII Nr. 9

Medlemmernes Opmærksomhed henledes høiligst paa, at Foreningens Regnskabsaar er udløbet pr. 31. Marts. Der erindres om, at Kontingentet lettest og billigst afgøres ved, at man indbetaler Beløbet til Foreningen for Kirkegaardskultur, Postkonto 11,915, Roskilde. Kontingentet er for personlige Medlemmer i Danmark Kr. 5,00, Medlemmer i Udlandet betaler 6,00 og for Institutioner, Menighedsraad, Foreninger etc. beregnet efter særlige Regler (se Lovenes § 3). Beløbet bedes godhedsfuldt indbetalt inden den 5. April, efter hvilket Tidspunkt Udsendelse af Opkrævninger med paaløbende Omkostninger paabegyndes.

FORENINGEN FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Nye Medlemmer.

Afdeling A.

- 179 Oksenvad Menighedsraad.
- 180 Nørre-Nebel Menighedsraad.
- 181 Svendborg Kirkegaardsbestyrelse.

Afdeling C.

- 682 Kirkeværgen i Jegerup.
- 683 Sognepræsten i Vojens.
- 684 Handlungartner Emil Damm, Vamdrup.
- 685 Arkitekt Axel Jacobsen, M. A. A., Læssøgade 24, Odense.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

13/12 (Næstved Tid.): Der vedtages ny Ordensregler for Næstved Kgd.

13/12 (Kolding Soc. Dem.): Havearkitekt J. P. Andersen udarbejder sammen med Stadsingeniøren i Kolding Planer til en Kgd.s Udvidelse i Kolding. (Omkostn. 132,000 Kr.).

13/12 (Berl. Aften): Bispebjerg Kgd. vil i nær Fremtid faa overladt 245 ha ved Utterslev Mose.

14/12 (Aarhus Stiftstid.): Aarslev Kgd. skal udvides med Parkeringsplads m. m.

19/12 (Kolding Avis): Kolding Kommune vedtager selv at udføre Kgd.s Udvidelsen.

20/12 (Rosk. Dagbl.): Der foreslaas indrettet Urnehave paa Hedehusene Kgd.

21/12 (Ringsted Folketid.): Stenlille Kgd. udvides med ca. 2500 m². (Lektor G. Georgsen).

22/12 (Aalborg Amtstid.): Haverslev Kgd. udvides med ca. 2000 m². Man laaner 11,000 Kr. til Udgifterne.

30/12 (Heimdal): Graasten Kommune har udlidret Arbejdet ved Vandindlæg med dertil hørende murede Kummer, Opstilling af Hegn samt Beplantning af Graasten Kirkegaard. Ved Fristens Udløb var indgaaet følgende Tilbud, der aabnedes paa Kommunekontoret i Overværelse af en Del af de Bydende. Vedr. Vandindlæg: Blikkenslagermester Johs. Küc-

kelhahn, Graasten, 1895 Kr., for Installation med Malmnemannsrør 1835 Kr., ekstra for Kummer (Murerarbejde) 890 Kr. Smedemester Aug. Schulz, Graasten, henholdsvis 1945 Kr., 1900 Kr. og 890 Kr. Blikkenslagermester A. A. Brunckhorst, Graasten, Vandindlæg inkl. Kummer 2450 Kr. og med ovennævnte Rørtype 1680 Kr. 80 Øre.

Murerarbejdet, Opførelse af Kummer: Bygmester V. Manner-Jakobsen, Graasten, 890 Kr. Bygmester Hans Thorsen, Graasten, 675 Kr.

Levering og Opstilling af Hegn, Traadvævshegn: Smedemester Hans Petersen, Hokkerup, Type I 2145 Kr. eller 9,75 Kr. pr. løbende Meter, Type II 17 Kr. pr. løbende Meter. Smedemester Aug. Schulz, Graasten, Type I 10 Kr. pr. løbende Meter, Type II 12 Kr. pr. løbende Meter. Installatør E. Petersen, Graasten, 1990 Kr., ekstra for Skraastivere med to Rækker Pigtraad og dobb. Laage 275 Kr. samt Maling af Stolper og Traadvæv.

Fra H. de Bang, Gentofte, forelaa flere Tilbud paa Levering og Opstilling af det saakaldte Dyrehavehegn. Priserne varierede fra 12,50 Kr. til 17,25 Kr. pr. løbende Meter, alt efter hvilket Materiale, der skulde anvendes.

Planter: Damstedts Planteskole, Vollerup, 2749,09 Kr. H. Hansens Handlungartneri, Graasten, 2880,54 Kr., J. J. Jeppesen, Vollerup, 3392,30 Kr., Hørsholm Planteskole 3900,00 Kr., H. Lieker og N. Sørensen, Graasten, 2906,00 Kr., Asger M. Jensens Planteskole, Holmstrup, 2709,10 Kr., subsidiært 2549,60 Kr., Brostrøms Planteskole, Viborg, 3311,02 Kr., Gartneriet »Faulkær« og P. Jensen, Torsbøl, 4461,20 Kr., A. Lind Poulsen, Haderslev, 3062,84 Kr.

Endvidere var der en Del ikke sammentalte samt delvise Tilbud fra Johansens Planteskole, Børkop, Handlungartner Arndt, Hatting, Axel Olsens Planteskole, Kolding, Salling Planteskole, Mathiesens Planteskole, Korsør, Beder Planteskole og Gartner Johan Jürgen Jensen, Sønderborg.

Samtlige Tilbud vil nu blive gennemgaaet af Havearkitekt Tholle.

Plantningsarbejdet skal foregaa i Marts og Maj Maaned n. A.

5/1 (Grenaa Folketid.): De 3 Kirkegaarde i Gjersild Sogn.

6/1 (Østsjæll. Soc. Dem.): Jordprisen paa Ringsted Kgd. forhøjes.

9/1 (Svendborg Amtstid.): Forslag om at standse Begr. paa Svendborg gl. Kgd. vækker Modstand.

9/1 (Ringsted Folketid.): Der fastsættes 5650 Kr. i Erstatning for Jord til Stenlille Kgd.

16/1 (Assens Amts Avis): Kgd.s store Træer i Assens fredes.

23/1 (Loll. F. Folketid.): Nykøb. Kommune afhænder 21,645 m² af Hammerlodden til Ud. af Kgd.

24/1 (Loll. F. Folketid.): 33,000 Kr. for det nye Areal til Nordre Kgd. i Nykøbing.

30/1 (Aalborg Amtstid.): Det bliver nu til Alvor med Ud. af Volstrup Kgd.

3/2 (Ribe Stiftstid.): Der arbejdes paa at bevare den gl. Kgd. i Esbjerg.

8/2 (Nordjyll. Soc. Dem.): Aalborg Kommune overtager Kgd. fra 1/4.

13/2 (Vestloll. Avis): Kapellet i Nakskov genindvies.

16/2 (Rosk. Tid.): Begravelsestaksterne i Roskilde skal igen forhøjes.

20/2 (Viborg Amts Folkebl.): Nørup Kgd.s udvidelse toges i Brug 16/2.

22/2 (Loll. F. Folketid.): Nordre Kgd.s udvidelse i Nykøb. F. bortliciteres.

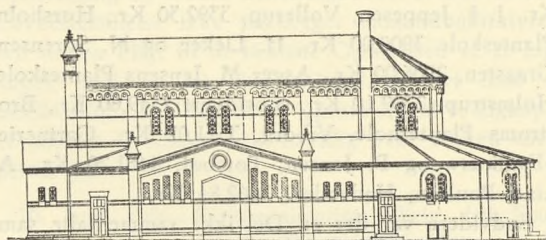
22/2 (Rosk. Dagbl.): Der ønskes Kirke og Kgd. i Vridsløse.

24/2 (Flensb. Avis): Tønder Kgd. skal reguleres.

27/2 (Vestkysten): Begr. paa Esbjerg Kgd. maa finde Sted til Ud. af 1940.

27/2 (Fyns Venstrebl.): Snedker Rasm. Chr. Jørgensen i Dalum er beskikket til Graver.

28/2 (Demokraten): Ark. Svane har tegnet nyt Kaspelkrematorium til Aarhus (Omkostn. ca. 100,000 Kr.).

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

29/11 (Moss Avis): Strombråtens Kgd. udvides.

29/11 (Fædrelandsvennen): Kristianssand maa nu ha en ny Kgd.

20/1 (Indlandsposten): Kgd.s spørgsm. i Vinger og Kongsvinger.

1/2 (Gudbrandsdølen): Den gl. Kgd. i Lesjaverk tas i Brug igen.

6/2 (Vestopland): Gjøvik kgd. maa udvides.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Landsbygraveren Nr. 12: Det kirkepolitiske Udvalg. Klokke, ring Fred. — Graver Corfitzen er ansat som Kirkegaardsleder i Faxe. — Graver G. Cardes er fratraadt Vallensved Kirke. — Nr. 1: Tjenestemænd eller Forretningsdrivende. Kirkegaardens store Træer. Feriespørgsmaal. — Andreas Petersen er fratraadt Aagerup Kgd., og Petersen Haldagerlille.

Menighedsraadenes Blad Nr. 12: Men Omgivelserne (for Kirken)?

Ignis Nr. 12: Kyrkogårdsarealen i några svenska Städer. Sveriges Krematorier i November 1939. — Nr. 1: Hur Linköpings krematorium kommit till. Göteborgs Krematorium 50 år. — Solheim Kapell. Krematorium. — Nr. 2: Hur skötas urlundarna? Kunstnärlig utsmyckning av krematoriet i Västanfors. Kyrkogården och urlunden i Karlskrona m. m.

Viola Nr. 50: Begravningarna på söndagarna.

Der Friedhof Nr. 11: Würdige Ruhestätten für unsere Gefallenen in Polen. Der erste Soldatenfriedhof von Warschau. Der Ehrenfriedhof von Celle wird erweitert.

Gartenkunst Nr. 12: Gedanken über der Friedhof.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 11: Der deutsche Soldat ist der Held dieses Feldzuges. Kriegsgräberfürsorge in Polen. Nach dem Sieg binden wir den Helm fester. — Nr. 12: Kriegsgräberfürsorge in Polen. Deutsche Soldatengräber in Polen 1914—39. — Nr. 1: Zur Jahreswende. Kriegsgräberfürsorge in Polen. — Nr. 2: Die notwendige Vorarbeit in Polen m. m.

BOGANMELDELSER

E. Övden: Kyrkogårdsarealen i några svenska städer. Pjece, Særtryk af Ignis, Stockholm 1939.

I Agitationen for Ligbrænding har Fru Övden gjort denne Undersøgelse over det eksisterende Kirkegaardsareal i Sverige. Det hævdes bl. a., at der er udlagt følgende Areal pr. Indbygger:

Stockholm 2,8, Göteborg 6,6, Malmø 4,6, Norrköping 3,0, Hälsingborg 3,0, Borås 1,9, Halmstad 5,6, Lund 8,5, Kalmar 8,7, Växjö 12,3. Middeltallet for de svenske Byer skulde være 4,5 m² pro persona. Det er interessant at lægge Mærke til, hvor nær disse Tal passer med danske Forhold. Vi kan (efter »Kirkegaardshaandbog«) nævne: Skanderborg 2,8, Skelskør 6,7, Herning 4,6, Aalborg 3,0, Æbeltoft 5,6, Nysted 12,3. I Sverige synes man dog ikke at have saa store Omraader, som der er udlagt i Mariager og Christiansfeld (21,2 og 25,3 m² pro persona), hvorimod man naar helt ned til 1,9 m², mens Danmark den Gang (1933) stod lavest med København paa 2,1. Med Byens Vækst og stigende Anvendelse af Ligbrændin-

ger er dette Tal dog nu sikkert mindre, maaske svarende til det laveste svenske.

Haandbog for Bygningsindustrien. Aarg. 9.

Nu foreligger Haandbog for Bygningsindustrien 1940. Som sædvanlig er denne fortræffelige Bog fuld af gode Artikler og nyttige Oplysninger. Af Artiklerne maa fremhæves de om Skadedyr, i hvilke der gøres Rede for saavel Forebyggelse mod, Angreb af, Bekæmpelse af som om Lovgivning vedr. Svampe, Insekter og Rotters skadelige Virksomheder. Artiklerne er skrevet af Ingeniør, cand. polyt. Harald Hertel og Ingeniør cand. polyt. T. C. Fuglsang-Frederiksen. — Bogen anbefales foruden til Tegnestuer, Byggepladser m. m., ogsaa til Kirkegaardsledere.

Folke E. R. Johansson: Trädgårdens vattenpartier och dess växter. 8°, 184 S., Alm. sv. Trädgårdstid. Forlag, Stockholm 1939. Kr. 2,75.

En fyldig lille Bog om Indretning af forskellige Slags Vandpartier i private og offentlige Haveanlæg, — navnlig udførlig hvad angaar Plantematerialet.

C. Sass-Nielsen: Erhvervsmæssig Dyrkning af Æbler. Alm. d. Gartnerforening. Praktiske Haandbøger Nr. 10.

En praktisk Mands praktiske Anvisninger med Bud til alle, der dyrker Æbler til andet end egen Husholdning.

Lustgården. Dendrologi och parkvårds Aarsskrift 1939.

Dette (stadigt statelige) Aarsskrift fra den svenske Forening indeholder navnlig interessante Artikler om Plantesamfund og Bondehave. Der bringes bl. a. Billede fra Kirkegaarden i Glava, som viser en ikke helt almindelig Løsning. Desuden det sædvanlige værdifulde Tidsskrift-Index.

Kommentar.

I den som helhed velvillige anmeldelse af anden udgave af bogen »Anlægsgartneri« i Januarnummeret af »Vore Kirkegaarde« fremfores den indvending »at det ikke er nødvendigt (som angivet) at lægge kirkegårdens drænledninger i gangene«.

Det forekommer mig mærkeligt, at et blad for kirkegårdskultur kan fremkomme med en sådan indvending, da det dog vilde være højest uheldigt, om man skulde blive nødt til at opgrave tilstoppede drænrør der var lagt ind under selve gravstederne; og da kirkegårde som bekendt i alt væsentlig består af grave og gange, ved jeg ikke hvor drænledningerne skulde lægges, hvis det ikke skulde være i gangene. Læbælter, affaldspladser o. l. er der jo ingen grund til at afdræne.

Selvfølgelig bliver der undertiden udlagt mindre græsarealer, rosenrabatter o. l. på nye kirkegårde, og i så fald kan der sommetider også være rimelighed i at anbringe en drænledning under et sådant

areal, men når der i »Anlægsgartneri« efter en udførlig omtale af dræning og ulemperne ved ledningernes tilstopning af okker og trærodde, indskydes en bemærkning som denne: »På kirkegårde må hele systemet lægges i gangene, for at ledningerne ved en eventuel tilstopning kan graves op« kan dog vist enhver forstå meningen, at ledningerne ikke bør lægges ind under gravstederne; og er det ikke en ting, der bør stå fast?

I Johannes Tholles kirkegårdshåndbog, der iøvrigt kun ofrer 17 linier på spørgsmålet, siges nogenlunde det samme: »De [drænledningerne] må ikke lægges under gravstedskvartererne, men hellere langs gangene — navnlig sådanne, der er uden stærkere plantninger«.

Der er altså her en væsentlig modstrid mellem anmelderens og hr. Tholles meninger om dette spørgsmål, noget den ærede redaktør formentlig burde have gjort de herrer opmærksom på.

E. Erstad-Jørgensen.

Til ovennævnte Indvendinger skal Anmelderen bemærke:

1. At Anmeldelsen i Korrekturtrykket havde følgende Linjer: Det skal ogsaa indvendes, at det ikke er nødvendigt (som angivet) at lægge Kirkegaardenes Drænledninger i Gangene. Ledningerne skal først og fremmest holde **Gravene** fri for Vand; de bør derfor lægges saadan, at de virker mest effektivt i saa Henseende, og det gør de ikke i Gangene. Kommer en Ledning i Uorden, roder man vel ikke hele den gamle op for at finde Fejlen, men lægger uden videre et nyt Stik der, hvor ogsaa det virker mest effektivt. — Disse Linjer blev strøget af Takthensyn overfor Forfatteren.
2. At det er Anmelderen bekendt, at det under mit Punkt 1 anførte Synspunkt bl. a. deles af andre, som har noget med Kirkegaardsanlæg at gøre, f. Eks. Gentoftes Kommunegartner, og
3. At ligesom den anmeldte Bog om Anlægsgartneri i sin nye Udgave ajourføres, vil ogsaa Kirkegaardshaandbogen blive ajourført i sin 2. Udgave.

RESOLUTIONER m. m. VEDRØRENDE KIRKEGAARDE

(Fortsat fra Side 36).

Skulde fremtidigt, efter at de nødvendige Beløb til Gennemførelse af Legatets Formaal er udredet, ikke hele den aarlige Indtægt være forbrugt, indbetales Overskudet ved Regnskabsaarets Slutning til »Nelly Zachariae's Mindelegat«.

Legatets Midler skal stedse være anbragt efter de for Anbringelsen af Umyndiges Midler gældende Regler.

Legatets Værdipapirer vil være at notere paa Legatets Navn og indleveres til Opbevaring hos Københavns Stiftsøvrighed.

Legatets Midler bestaar for Tiden af Obligationer til ca. 22000 Kroners Værdi.

§ 2. De aarlige Indtægter af Legatet skal anvendes paa følgende Maade:

40 Kr. skal anvendes til Uddeling blandt Sognets Fattige paa min Moders Fødselsdag den 20. Septbr.

Derefter udredes de Beløb, som kræves til den nødvendige Renligholdelse (Fjernelse af Ukrudt m. m.) af Chausséen — og andre Vejarealer, dels indenfor og dels udenfor Ringmuren samt Beplantningen og dens eventuelle Fornyelse samt til Vedligeholdelsen:

1. af fornævnte Kapel og den omkring de 3 Sider af samme opførte Ringmur samt den 4. Sides Stakit af Egetræs-Stolper med Jerntraadsnet (ind imod Præstegaardshaven),
2. samt af de Stakitter (Hegn), som omgiver Ringmuren (f. T. Egetræsstolper med udspændt Telegraftraad i 5 Rækker), som i Afstand af 4—5 Alen udenfor Ringmuren isolerer denne fra de omliggende Jordstykker,
3. samt alle Vejarealerne saavel indenfor som udenfor Ringmuren, som alle ere makadamiserede og grusbelagte, heri indbefattet Chausséen, som fører fra Ringmuren ud til Landevejen, samt Stakitterne paa begge Sider af samme, samt Mur og Laage ved Indkørslen fra Hovedlandevejen,
4. samt af det ved Kapellet indenfor Ringmuren opførte Materialskur.

Med et eventuelt Overskud vil der være at forholde som ovenfort i § 1 angivet.

§ 3. Legatets Bestyrelse skal bestaa af 3 Medlemmer. Af disse er det mit Ønske, at den til enhver Tid værende Sognepræst ved Asminderød Kirke skal være det ene, medens de to andre skal være Administrator og et andet Medlem af Legatets Bestyrelsen for »Nelly Zachariae's Mindelegat«. Som de første Medlemmer udpeger jeg altsaa herved sidstnævnte Legats nuværende Administrator, Højesteretssagfører Otto Bang, Nygade 4, København, og Kasserer Reimer Wiese, Kultorvet 16, København, der sammen med den nuværende Sognepræst ved Asminderød Kirke, Slotspræst Aage Reumert, fra 1. Januar 1936 vil udgøre Legatets første Bestyrelse.

Saa snart et Medlem af »Nelly Zachariae's Mindelegat«s Bestyrelse er indtraadt i nærværende Legats Bestyrelse, skal han straks udpege sin Eftermand.

§ 4. Bestyrelsens Opgave er at varetage, at Kapellet og dets Omgivelser bevares i en smuk og velvedligeholdt Stand, samt at paase, at de Legatet tillagte Rettigheder nøje overholdes.

Den almindelige Renholdelse og Vedligeholdelse forestaas af Sognepræsten, der af Legatets Indtægter afholder de løbende Udgifter dertil.

Til Afholdelsen af disse Udgifter sendes der hvert Aar — den 1. Januar — Sognepræsten et Forskud paa 300 Kr. — Naar Sognepræsten senere paa Aaret skønner, at dette Beløb vil være opbrugt inden Aarets Udgang, maa han i god Tid rekvirere yderligere Forskud fra Administratoren (første Gang Højesteretssagfører Otto Bang, København), som modtager Rentindbetalingen fra Københavns Stiftsøvrighed.

Det er en Selvfølge, at disse Forskud opføres i det aarlige specificerede Regnskab, som afleveres til Godkendelse af den samlede Bestyrelse.

Fremdeles er det Bestyrelsens Opgave at sikre, at den bestaaende Ordning med Hensyn til Afgrænsningen mellem Kapellet og den dertil hørende Ejendom og Kirkegaarden nøje overholdes, selvom der paa Grund af eventuel Udvidelse af Kirkegaarden ved Inddragning af Jord paa den anden Side af den til Kapellet hørende Chaussé opstaar Modsætningsforhold desangaaende til Asminderød Kirkes Bestyrelse. Især bemærkes, at der ikke paa nogen Maade maa gøres Brud paa den ved § 3 i Gavebrev af 10. Januar 1924, lyst 17. Maj s. A., fra Grosserer F. Zachariae til Asminderød Kirke paalagte Servitut, hvorved det bl. a. bestemmes, — »at der aldrig over (eller gennem) den Chaussé, der fra Sognevejen fører op til mit paa Matr. Nr. 1 p af Asminderød beliggende Mausoleum eller over nogen Del af det til nævnte Matr. Nr. 1 p hørende Areal eller over Matr. Nr. 1 u, som jeg har erhvervet af Præstegaardens Jord (Matr. Nr. 1 a), maa skabes en Forbindelsesvej fra det ved nærværende Gavebrev overdragne Areal til Aarealet paa den anden Side af nævnte Chaussé og af nævnte Matr. Nr. 1 u af Asminderød«. En Overtrædelse af disse Bestemmelser vil betyde en overordentlig Forringelse af min Ejendoms Skønhedsværdi og den deraf følgende Formueforringelse og derfor være i bestemt Modstrid med de Forudsætninger, som har dikteret Paalæggelsen af Servituten.

Legatets Bestyrelse er ifølge Gavebrevet paataleber rettiget med Hensyn til denne Servitut, og da Sognepræsten er født Medlem af Kirkebestyrelsen, er det en Selvfølge, at han, hvis dette Spørgsmaal om Forbindelsen imellem den gamle Kirkegaard og det paatænkte inddragne Areal — via min Chaussé — opstaar, maa vige sit Sæde i Bestyrelsen til Fordel for den til enhver Tid værende Provst i Lyngø Kronborg Herred.

§ 5. Administrationen af Legatets Formue forestaas af Stiftsøvrigheden, saaledes at der kun udbetales Legatbestyrelsen de aarlige Renter.

Bestyrelsen aflægger aarlig Regnskab over Legatets Indtægter og Udgifter til Københavns Stiftsøvrighed, der lader foretage den fornødne Revision og deciderer Regnskabet. For Revisionen erlægges et aarligt Honorar af 15 Kr.

(Fortsættes i næste Nr.)